

Pregó de la Festa de Sant Romà

Pregoner: Jaume Ministral i Masià

Data: 15 de novembre de l'any 1980

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

PRESENTACIO DEL PREGONER,

M. Carme Bausili i Rusiñol,
Regidora de Cultura

Senyores, Senyors:

El Pregó de Festes d'aquest any l'hem encarregat a una persona ben coneguda a través de la ràdio i dels articles a la premsa, la major part de les vegades concebuts dins d'una línia humorística ben original. El nostre pregoner és En Jaume Ministral/ i Masià, fill de Girona, si bé des de fa temps resident a Barcelona.

Jaume Ministral és mestre de professió, com ho foren o ho són encara, els seus besavis, avis, pares, germans i esposa. Estudià en temps de la República a la Normal de Girona i el 1935 és nomenat mestre de Palamós. L'any 1942 guanya per oposició la plaça de director del grup escolar «Baixeras» de Barcelona, on exerceix durant vint anys. El 1948 comença la seva col·laboració a Ràdio Nacional, que també durarà vint anys. Molts recorden encara la seva principal emissió: «El humor y la radio». Als anys 60 estrena la seva primera obra teatral a Madrid: «Processo a la vida» a la qual segueixen d'altres, entre elles «Demà és festa», protagonitzada per Pau Garsaball, que escenifica la vida d'un mestre. L'any 1975 publica la seva primera novel·la en català: «Ciutat petita i delicada», que s'esgota en pocs dies. La seva experiència al teatre i la ràdio el duen a la Televisió Catalana. És el guionista de la inoblidable sèrie «Doctor Caparrós. Medicina General». I, darrerament, ha escrit un nou llibre titulat «Nosaltres els mestres», qualificat per la crítica com una síntesi de novel·la, document, història i testimoni.

Em sembla que el comentari que es fa d'aquesta darrera obra seva podria aplicar-se més o menys a tots els seus escrits i comentaris. Diuen, efectivament, que és una «narració exquisida utilitzant l'eina que millor domina l'autor: la ironia, la tendresa, la punxada que no arriba a ferir i l'agilitat d'un llenguatge directe i viu que tan aviat fa riure com t'engrapa el cor en recordar-te un fet que potser ja havies oblidat». És aquesta ironia, aquest bon humor tan propi d'ell, que ens fa pensar que tindrem enguany un pregó diferent dels que s'acostumen fer. Un pregó amb la marca de Jaume Ministral i Masià, que és qui us parlarà a continuació.

(Aplaudiments).

Pregó

Avui dia és corrent dir que els polítics i els Ajuntaments cometentants errors, però si algun error s'ha comès als ajuntaments de Catalunya, crec que ha estat haver-me cridat a mi per a dir el Pregó, i no ho dic per falta d'humilitat, sinó que intentaré demostrar-ho abans de començar a parlar. Ja vaig demanar a l'alcalde de Lloret que em fes a mans els pregons precedents, molts d'ells pronunciats per amics meus -Díaz-Plaja, Octavi Saltar, Roig i Llop, Narcís Jordi Aragó-. Els he llegit i he quedat esverat de la quantitat de poesia, romanticisme i erudició que varen exposar al voltant de Lloret, i he arribat a la conclusió, clara i definitiva, de que tot el que es podia dir del vostre poble ja s'ha dit. Crec, repeteixo, que s'ha comès un error en triar-me a mi, primera, perquè no porto folis perquè no acostumo a escriure res quan he de parlar; segona, perquè no he fet mai un pregó; tercera, perquè no he nedat mai a les platges de Lloret; quarta, perquè no he dormit mai a Lloret; a més a més, no sé ballar ni comptar sardanes, no tenia ni idea que existissin Sant Romà i Santa Cristina i tampoc no escric poesia. Si a tot això afegeixo que no parlo alemany, ja em diran perquè he vingut a Lloret. Però en fi. Parlaré com parlo amb els amics, com parlo a casa, com parlo amb la gent, perquè, repeteixo, tot el que hi ha de gran, magnífic i digne d'haver-se contat referent a Lloret, ja ho van dir.

Hi va haver un temps que en el Mediterrani hi havien tres grans cultures: els grecs, els fenicis i els romans. Els fenicis eren gent que els agradava comerciar, xerraven molt, enredaven, i es van establir a Andalusia, a Màlaga, a les costes del Sud. Els grecs, que estaven també tocats dels vents que en diuen bòrees, es van trobar bé a l'Empordà; van anar a Roses, Empúries, i allà amb la tramuntana es van trobar com a casa seva. Però aquella civilització que va crear el llatí, el dret, assenyada, ferma i que va fer del Mediterrani el Mare Nostrum, els romans, van venir a Lloret i el primer que varen fer -suposo- va ser plantar el lloret i d'aquí ve el nom de Lloret. Jo m'imagino les costes i les muntanyes d'aquest terme plenes de lloret; del lloret que té dues qualitats i per això és important: una, que amb les seves branques es coronen molts poetes i els homes extraordinaris; l'altra, que un cop coronats, les dones dels poetes els prenen alguna fulla de lloret, la tiren a l'estofat de conill i aquest adquireix unes qualitats extraordinàries.

Sobre Sant Romà, no m'he aclarit. Perquè en un lloc he llegit que va presenciar el martiri de Sant Llorenç i la festa del 9 d'agost li era dedicada. De manera que va ser un antecessor d'aquest diaca que parlen els diaris que ha estat ordenat a Badalona. Altres diuen que no, que era un monjo d'Antioquia i que la seva festa és el 18 de novembre, però com que pel divuit de novembre fa molt de fred, no és estrany que molts seguissin pensant que Sant Romà era el de l'estiu, que queda més bé. Santa Cristina també era romana. Jo crec que aquí a les nostres costes havia començat a

entrar el culte a la dona. No parlo de la Ben Plantada d'En Xènius, sinó del culte de Venus, que més endavant es va transformar en el culte a la Verge i que és el culte que tots rendim, més o menys, a les nostres dones, mares, germanes, filles, ... perquè la dona ferma, la dona assenyada, la que toca de peus a terra, ben feta, ben formada, que en el fons duu la llar, és la que ha fet la nostra història.

Lloret, de cara al mar, retrobà l'enemic que venia d'Itàlia, l'enemic que venia d'Àfrica, l'enemic, que és el més trist, que venia de terra endins. Expurgant entre papers he trobat que, en el segle XV, mentre Isabel i Ferran es barallaven per agafar Granada, aquí ja hi havia un hospital de pobres. En el segle XVI, mentre Pizarro es barallava amb els indis per a convèncer-los que la vertadera religió era el Cristianisme, aquí ja hi havia unes escoles. He parlat amb el doctor que ha seguit les passes de Francesc Campderà i he après que a Lloret hi havia ja una Torre Llunàtica l'any 1738. Més endavant, Carles III, va decidir que els catalans ja podien anar a Amèrica i Lloret va construir vaixells que anaven a Cuba. El meu avi va anar a Cuba amb un vaixell d'aquests. Trobo astorador que l'any 1790, per fi, els lloretencs es varen desfer dels canonges de Girona. Jo no comprenc què carai hi feien els canonges de Girona a Lloret. Més que tot, sembla que Lloret era propietari dels canonges de Girona. És clar que, si gratéssim una mica en les finances del Vaticà, trobaríem també alguna sorpresa.

Sembla que aleshores tot anava bé. Però al començament del nostre segle les coses ja pinten una mica malament, segons el meu parer, perquè llegeixo que l'any 1907 es va inaugurar a Lloret el primer cinema i va venir el primer auto. Mala cosa! L'any 1920 es va construir el primer hotel que es deia Costa Brava, i veieu on hem anat a parar!

On és Lloret? Lloret està entre Blanes i Tossa. Estic dubtant una mica, en parlar, perquè mentre estàvem esperant l'hora de començar, l'alcalde de Tossa m'ha posat un cap com un tabal del seu poble i, en aquest moment, ja no sé si us he de parlar de Tossa o de Lloret. Abans havia consultat una enciclopèdia important, i diu: «*Lloret, villa de 3.415 habitantes dedicadas a la agricultura. Cuenta con 118 pescadores*». Em penso que o l'enciclopèdia està mal informada o jo m'he equivocat de poble.

Jo he vingut a Lloret a l'estiu i m'he volgut assabentar de com és el poble, de com funciona, de què va malament. Entro a una botiga: - Escolti, em podria dir alguna cosa de Lloret?... -Miri, els abrics de pell són allà al darrera. Preguntes a un hotelier com va la temporada: -Ah! Molt malament, molt malament, perquè, miri, tot el que hem fet -que hem fet poquíssim- no sabem com invertir-ho i tampoc sabem què vindrà... Te'n vas a la platja i preguntes: -Vostès quina impressió en treuen de Lloret? Escolta! «*Haben Sie Kranke in Ihrer Familie? Guten Tag mein Herr! Ihrer Familie geht es gut?*».

Això després de preguntar-li a tota una colla de gent que estaven ajaçats a la platja. De manera que les meves idees de Lloret són una mica

vagues, i ho serien més encara si no hagués tingut un recurs. M'he preguntat: Lloret, què és respecte d'Espanya? I he arribat a la conclusió que és la vila més famosa i més coneguda -i que em perdoni l'alcalde de Tossa- gràcies a l'òpera Marina. Certament, Marina és l'òpera que ha donat a conèixer el nom de Lloret arreu d'Espanya. Però així com jo no sóc músic ni musicòleg, no puc discutir la qualitat excel·lent de la partitura, en canvi, m'he dedicat a estudiar una mica i a analitzar la lletra de l'obra per intentar trobar a través d'ella què era i què és Lloret. I he trobat que, com una obra hermètica, cabalística, simbòlica, Marina conté el passat, el present i el futur de Lloret.

Lloret s'ha fet cèlebre perquè surt «En Jorge», i diu: «*Costas, las de levante, Playas las de Lloret!*». Jo l'òpera l'he vista diverses vegades. D'altra banda, els estudiants de l'Institut, quan jugàvem al pòquer i un estenia quatre asos i un comodí en dèiem «*la salida de Jorge*», perquè la cosa era impressionant. I és que la sortida del tenor ho és realment d'impressionant. Vaig veure una vegada una representació de Marina que la repetien cinc vegades i, en una altra ocasió, la vaig veure fer per un afeccionat que la va repetir dues de vegades, perquè la primera, quan va sortir en «Jorge», i va llançar allò de «*Costas las de levante, playas las de Lloret...* » va ser fàcil, però en cantar el que seguia al darrera va fer un gall. Aleshores ell, amb gran serenitat, diu: Tranquils! Fa un senyal al mestre: -Tornem-hi! Tornen, efectivament, enrere, emprèn de nou «*la salida de Jorge*» i llavors tot va acabar bé.

Diuen que de tota la costa aquesta de Lloret se'n deia la Marina, com hi havia la Marina, de Barcelona, la Marina, de l'Empordà, etc. La gent interpreta malament un fragment de l'òpera, perquè, és clar, ve aquell bon home i diu: - «*Pascual, amigos míos, ¿Marina dónde esta?*». I això no ho diu pensant en aquella xicoteta tan guapa. Es refereix a un altre aspecte. Vol dir: -Què n'heu fet de la Marina, que me l'heu empaperat d'edificis i sirenes? Aquesta és la significació profunda de Marina. A Marina hi ha una premonició del futur i un estudi del passat.

El primer que em vaig preguntar és què feien els lloretencs al temps de Marina i vaig arribar a la conclusió que no feien res. Jo no sé si els d'avui treballen molt, però hi havia temps que no fotien res. I recolzo el meu argument en exemples. Diu en un passatge:

«*Pensar en él, esta es mi vida*».

Ja la farem dreta la paret si tota la vida la passa pensant. I això ho repeteix durant quinze minuts. Tots els qui heu sentit l'òpera i aquell «*Pensar en él, esta es mi vida*» deduiu el mateix: aquella dona no fotia res. A més a més, observareu que en tota representació de Marina hi surten moltes noies, mariners, tots nets, planxats, vestits de blanc. Si aquella gent penqués aniria una mica bruta! Hi ha una embarcació a l'escenari, però després de dues hores de cantar, de cridar, de barallar-se, s'acaba l'òpera i ja em direu: Allà no s'hi ha posat ni una quaderna...! Aquella embarcació

continua exactament igual. S'ho han pres amb calma. Amb tanta calma, que hi ha un tros de Marina -permeteu que us el canti- que, en comptes de dir: Vinga, nois, anem per feina, que és tard, que és l'hora... Doncs, no. Diu: «*Ma-ri-nee-ros, Ma-ri-nee-ros...*» amb una calma, quatre vegades: «*Ma-ri-nee-ros, Ma-ri-nee-ros...*» Renoi de gent! És clar que es preocupaven molt de l'amor, perquè estimaven molt... Tot és «*morir de amor, niña hechicera, sueño idea...*»

«*Oh, que rayo de esperanza
viene el alma a iluminar*»

Però els lloretencs d'aquell temps eren profundament masclistes. I li canta:

«*Mañana, seras mía*»

Home, calma! Un matrimoni és una cosa de dos. I, aleshores, com que tot masclista si la dona no fa el que l'home vol s'enfada, de seguit venia l'insult:

«*La ingrata no comprende. ¿Por qué, por qué desprecias mi cariño, que só lo tuyo es? Este papel de tu infamia la prueba es. ¿A quién entonces dijiste amar?...*»

S'enfada, aquell home.

«*-¿A quién adoras? li pregunta-. ¿Conoces a la ingrata que el alma me robó? ¿A la mujer infame por quien muriendo estoy?, la traidora...* »

Home. Si tu vas amb una dona i li exposes que t'agrada, que l'estimes, i et diu que no, crec que avui dia s'ho prenen amb una mica més de calma i no l'han d'insultar «la ingrata, la traïdora». No vull dir que s'arribi al que m'han dit que és corrent a l'estiu a Lloret que el noi o la noia s'acosta a l'altre i li diu: «*-Fucking with me, darling?*» I l'altre: «*-Oh, yes...!*». Tampoc cal anar tan de pressa. Es pot insistir. A una dona te l'has de conquistar; un dia li envies un ramet de flors, un altre dia una capseta de bombons, un altre li regales un Mercedes... però aquests s'enfadaven de seguida. S'enfadaven i, a més, s'enfadaven molt, perquè diu:

«*Mujeres, vade retro. Prefiero el huracan. ¡No mas, no mas mujeres, que iguales todas son!*».

Tan desesperat està aquell home?

«*Adonde vais muriendo las ilusiones
porque dejais sin vida los corazones,
y en pago de un tormento
de tanto amar,
se va el suspiro al viento
y el llanto al mar*».

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

I, de tant en tant, l'andanada de babor... Aquella gent no tenia gaire aguant. Vet aquí.

Heu observat que a Lloret hi ha una quantitat extraordinària de pubs i de llocs per a beure? Si a Lloret, no passa ningú set! I és que a la més petita:

«A beber, a beber y a apurar el vi no del dolor...»

I al cap d'una estona, quan ja ha begut i seu al banc, apa, tornem-hi:

*«Pera no importa, bebamos mas,
que la vida mas ligera con el vino pasara.
Esta es la fi ja, bebamos mas».*

Aquella gent agafa una excitació per beure.

«Ante vi no tan sabroso, mi gaznate es un brocal».

Aleshores, l'òpera Marina té la culpa d'una situació que intentaré explicar: Hi ha un moment, que l'home ja està empipat, ja li ha dit «*la ingrata*», «*la insensata*», etc., i diu:

«No hay justicia en la tierra. Volvamos a la mar».

Mireu, si vosaltres visquéssiu a Barcelona, sabríeu que a la gent d'allà se'ls ha de compadir. Si alguna vegada, quan els barcelonins vénen, aparquen malament, tingueu una mica de consideració perquè no poden respirar els bons aires de Lloret, viuen amb l'atmosfera contaminada, els claven el «*cepo*», els claven la multa, no fan com a Lloret que l'alcalde no posa mai multes... Aquella gent viu inquieta, viu malament. Però tothom, a Barcelona, més o menys ha anat a veure Marina al Liceu. Marina, per cert, és de les poques òperes que es veuen senceres, perquè en moltes altres diuen: -Anem a l'antellotja. Si heu vist «*Mariona Rebull*», són coses que passen al Liceu... Però hi ha molta gent de Barcelona que en veure Marina comença a pensar:

*«Dichoso aquel que tiene su casa a flote
y el mar le mece su camarote.... Oliendo a brea, oliendo a brea,
y al arrullo del mar se balancea»*

Molta gent de la Barceloneta s'hauria de comprar un vaixell, perquè s'està molt bé «*al arrullo del mar*» · " · «*Y en alas del deseo mi ilusión la ve flotar...*»

Qualsevol visqui al carrer del Vidre en front de Lloret. Compteu si es troba amb una persona que li diu: -Vostès poden tenir un magnífic vaixell, sense entrada ni fiador, perquè les quatre-centes mil pessetes que pagaran no és entrada, és un tràmit que s'ha de seguir. Després només han de pagar sis-centes mil de pàrquing al Club Nàutic i a còmodes terminis de cinquanta mil pessetes cada mes durant cinc anys, aquesta embarcació serà

seva. Ara, el mariner, el patró, la gasolina, tot això, naturalment, va apart. Així han d'acabar les platges de Lloret! En part per culpa de Marina, perquè va incitar els . barcelonins, que estaven tan tranquils vivint al carrer del Vidre i els va dir: Però . si vosaltres podríeu estar allà «*al arrullo del mar se balancea...*» i per això han vingut, han comprat embarcacions i han empastifat gran part de les nostres platges.

També hi ha una intuïció ecològica, perquè aquella gent ja ho deia:

«*Si Dios hubiera hecho de vino el mar, de vino el mar...*»

Ja ho veien que, a la llarga, el mar es convertiria en una empastifamenta de vi, i fins i tot diuen:

«*Yo me volviera pato, para nadar*»

com volent dir que arribarà un dia que només els ànecs hi podran viure al mar.

Marina té un estudi filosòfic que jo crec que s'hauria d'aprofundir. Podria ser la tesi doctoral d'algun llicenciat en Filosofia i Lletres (que després no trobaria feina, però de moment ja tindria la tesi feta). Hi ha punts de moralitat:

«*No enseñes en la playa, la pantorrilla, la pantorrilla....*»

Ja es veia venir que aquelles dones començaven a ensenyar el turmell, després «*la pantorrilla*» i acabarien ensenyant el que vosaltres ja sabeu. I tot això, com diuen els moralistes, porta males conseqüències. Però Marina ja ho deia:

«*La luz abrasadora de tus pupilas -que en el fons tots sabem que és això de la sexualitat- me esta dejando el cuerpo como una anguila*» .

I l'altre li va cantant:

«*Te vas a deshacer, te vas a evaporar...*»

A Marina hi és tot, àdhuc tota la marxa, la diàspora dels treballadors i de la gent que se n'ha anat a fora. Diu:

«*Marina, yo parta muy lejos de aquí,
cuando no me veas piensa en mí, piensa en mí...* »

És clar, si aquella dona no fa res més que pensar. Jo ho he dit: entre un que marxa i l'altre que pensa...

Jo crec que seria incomplet el meu pregó si no us parlés del Casino. I així no resultarà tan curt. Resulta curt perquè jo, francament, no sabia pas què dir.

Per mi només hi havia les «*Costas, las de Levante...*» Marina i, finalment, com dic, el Casino. El que passa és que, així com no m'he banyat mai a les platges de Lloret tampoc no he anat mai al Casino. Però sí que he

jugat al Casino de Peralada fins a l'hora de tancar, fins que discretament va venir un xicot a dir-me que m'agrairien que plegués. Veureu. En els Casinos tothom sap. Que s'hi perd. Jo vaig estar observant, vaig veure una senyora que guanyava i donava un bitllet «*pour les employés*» i l'altre deia gràcies. Jo li vaig preguntar a l'empleat: - I per què li ha donat el bitllet? Ell em va respondre: -És que ha guanyat. I als que perden vostè que els dona...?

La meua estada al Casino de Peralada va ser més aviat trista en veure que la gent perdia diners. Veies la gent que s'acostava i et deia: -A vostè no li interessaria un xalet a S'Agaró, amb tres cambres de bany, vistes al mar, piscina, . . . per mil pessetes o tres mil . . . L'altre venia amb un plec de papers: -Miri, són accions per sis milions. No importa que digui Matesa. El Govern diu que això ja es pagarà. Si vostè em pogués donar encara que fossin dues mil pessetes. Allò era una mica trist fins que, no me n'amago (és igual que s'enfadi la direcció del Casino de Lloret) vaig descobrir un sistema de jugar i ho\perdre. Perquè, com diuen a les Olimpíades, l'important no és guanyar sinó participar. I per a mi, l'important era jugar. Vaig començar a jugar quan van obrir i vaig plegar de jugar quan van tancar. No vaig perdre res. «*Les employés*» em miraven malament i, finalment, el director em va dir: -Escolti, jo li agrairia que no tornés...

Vostès ja saben el joc, la ruleta, en què consisteix, perquè suposo que els qui m'escolten han estat al Casino de Lloret. Jo vaig anar a jugar i explico el sistema perquè és molt fàcil. El vaig idear estant allà sentat, veient el moviment «*rien ne va plus*» «*les jeux sont faits, messieurs et mesdames...*» i aquell rascló anar rastrejant... Jo vaig anar amb una quantitat força important i vaig posar cinquanta mil pessetes al vermell i cinquanta mil al negre. Va treure el vermell i se me'n varen endur les cinquanta mil pessetes del negre. Però en vaig guanyar cinquanta mil amb el vermell. No havia perdut res. Aleshores vaig posar cent mil a senars-i cent mil més a parells. I així vaig anar fent tota la nit, amb gran admiració de «*les employés*». De manera que jo em vaig divertir, m'ho vaig passar bé. Vaig veure gent que perdia diners, gent que s'estirava els cabells, aquell que anava perdent el xalet de S'Agaró, l'altre que m'oferia les accions de Matesa. Per cert que em va dir: -Escolti, aquest sistema que no el fan ni a Montecarlo ni a Niça, per favor, no el faci més. Però jo vaig tornar a casa i vaig dir a la meua dona: -Mira, ho sento. No he guanyat res, però et puc jurar que tampoc no he perdut ni cinc.

Bé. Vostès tranquils. El pregó s'està acabant. Només hauran d'esperar dotze mesos perquè vingui el pregoner que els reciti poesies, que els expliqui el que cobrava un paleta de Lloret l'any 1814. Jo, francament, ja els he dit que no sabia fer pregons, que no sabia donar conferències, que no sabia enlairar-me. I abans que torni el pregoner, tornaran els alemanys, tornaran els cotxes, tornaran a obrir-se les discoteques, els restaurants, però encara hi ha una cosa més interessant. Abans, avui, he vist que Lloret és un paradís per a la gent gran, és un paradís per a la tercera edat, per als vells, per als jubilats. He vist parelles d'homes i de dones, de seixanta,

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

setanta anys, anar caminant al volt de la platja, prenent el sol. Els he observat: No entraven enlloc, no gastaven ni cinc, ho tenien tot pagat... Havien vingut d'Alemanya (-Vostès estaran tres mesos a Lloret, tornaran i no hauran descanviat ni un marc).

A Lloret jo hi vinc moltes vegades, però mai a l'estiu. Agafo el cotxe, vinc de Barcelona, el deixo, amb la meva dona passegem per la platja, mirem, contemplem aquell Lloret que devia contemplar també en «Jorge», quan va desembarcar «-*iCostas las de levante!*-», un Lloret dolç, tranquil, silenciós, i com que no quedaria bé després d'haver-me esbravat dient tot el que em semblava i totes les coses que no eren massa serioses, jo també, per acabar, he fet un petit vers:

Quan jo seré molt vell,
caminaré ran de mar
i recordaré la història
de vaixells i mariners
que es varen cobrir de glòria.
I quan estaré cansat
perquè les cames no em portin,
en un banc redossat,
diré al sol que me conforti:
Sol, solet,
vine'm a veure que tinc fred.
Sol, solet,
Vine'm a veure a Lloret.

(Ovació).